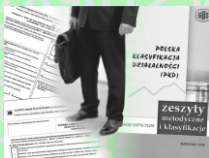

**MIĘDZYNARODOWY
ROK STATYSTYKI**

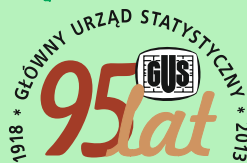
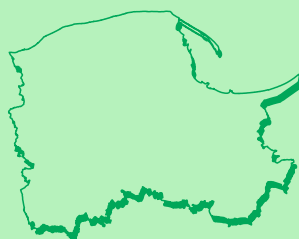

Urząd Statystyczny w Gdańsku
Statistical Office in Gdańsk

RYNEK PRACY *LABOUR MARKET*

w województwie pomorskim w 2012 r.
in Pomorskie Voivodship in 2012

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

2013

ZESPÓŁ REDAKCYJNY   EDITORIAL BOARD

Przewodniczący   *President*

Jerzy Auksztol

Redaktor główny   *Editor-in-chief*

Małgorzata Buńko

Członkowie   *Members*

Beata Bojarska
Wiesława Bryłowska
Anna Buchowiecka
Hanna Grajkowska
Zofia Mikłas
Magdalena Poleszuk
Małgorzata Poszumska
Halina Sadowska
Aleksandra Sarnowska

Tłumaczenie   *Translation*

Małgorzata Kruszewska
Magdalena Poleszuk
Małgorzata Poszumska

**Skład komputerowy,
projekt okładki, zdjęcia   *Typesetting,
cover design, photos***

Małgorzata Kloz
Andrzej Muszewski

WYDAWCA   *EDITOR*

Urząd Statystyczny w Gdańsku   *Statistical Office in Gdańsk*
ul. Danusi 4, 80-434 Gdańsk
tel. (58) 768-31-00, 768-31-30
fax (58) 768-32-70
e-mail: SekretariatUSGDK@stat.gov.pl
<http://www.stat.gov.pl/gdansk>

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

***When publishing SO data
please indicate source***

Preface

The Statistical Office in Gdańsk presents the publication entitled Labour market in Pomorskie Voivodship in 2012, which provides basic information concerning economic activity of the population, employed persons, unemployed persons, labour demand, working conditions and accidents at work as well as average wages and salaries.

The elaboration consists of general, methodological and analytical notes, as well as statistical tables and charts. Notes present methods of surveys, source and scope of data as well as main definitions. The analytical part includes description of the most important issues characterizing the situation on the labour market in Pomorskie Voivodship. The complementation are the graphic presentations. The main part of the elaboration is constituted by tables, of which selected ones are presented in the retrospection for years 2011-2012 and by sex, place of residence, ownership sectors and forms, NACE Rev. 2 sections as well as occupational groups. For more detailed characteristics of phenomena concerning labour market in Pomorskie Voivodship selected data are presented in division on subregions, powiats and gminas.

I hope the publication shall constitute an interesting source of data for users of statistical information in the above mentioned field.

*Jerzy Auksztol
Director of Statistical Office
in Gdańsk*

Gdańsk, November 2013

Uwagi ogólne

1. Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Informacje w podziale według województw, powiatów i gmin oraz w podziale na **miasta** i **wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „**wieś**” – pozostałe terytorium województwa.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), obowiązującej w krajach Unii Europejskiej, zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami). NTS obowiązująca od 1 I 2008 r. wprowadzona została rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 XI 2007 r. (Dz. U. Nr 214, poz. 1573) w miejsce obowiązującej do 31 XII 2007 r. Klasyfikacja ta ma na celu zapewnienie zbierania, opracowywania i udostępniania na obszarze UE porównywalnych danych dla określonych statystyk regionalnych państw członkowskich.

4. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do klasyfikacji PKD 2004, wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi. W efekcie w PKD 2007 wyróżnia się m.in. 21 sekcji i 88 działów, wobec 17 sekcji i 62 działów w PKD 2004. Zmiany te powodują brak porównywalności danych również przy niezmienionych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**”, jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

2) według **sektorów własności**:

– **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

General notes

1. Data presented in the publication – unless otherwise indicated – concern the **entire national economy**.

2. Information by voivodships, powiats and gminas as well as by **urban area** and **rural area** is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban area**” is understood as the area located within the administrative borders of these units, while the term “**rural area**” is understood as the remaining territory of the voivodship.

3. Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union according to Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council of 26 V 2003 (Official Journal of the EU L 154, 21 VI 2003, with later amendments). NTS in force since 1 I 2008 was introduced by the decree of the Council of Ministers of 14 XI 2007 (Journal of Laws No. 214, item 1573) replacing the NTS in force until 31 XII 2007. The Classification is to ensure the collection, elaboration and dissemination on the EU territory of comparable data for particular regional statistics of Member States.

4. Data are presented:

1) according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007/NACE Rev. 2 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers of 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) and replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004/NACE Rev. 1.1.

PKD 2007/NACE Rev. 2 differs from PKD 2004/ NACE Rev. 1.1 classification in the fact that it introduced scope-related changes, i.e. new groupings of activity types as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. As a result there are, among others, 21 sections and 88 divisions in PKD 2007/NACE Rev. 2 compared with 17 sections and 62 divisions in PKD 2004/NACE Rev. 1.1. In some cases these changes result in the lack of comparability of data if the names of classification levels remain unchanged.

The item “**Industry**” was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

2) according to **ownership sectors**:

– **public sector** – grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,

– **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszana” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

5. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób – małe,
- od 10 do 49 osób – średnie,
- powyżej 49 osób – duże.

6. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym podmiotów gospodarki narodowej**.

7. Dane w podziale według sekcji, działów i grup PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

8. Dane według grup zawodów wykazane zostały zgodnie z **Klasyfikacją Zawodów i Specjalności**, opracowaną na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08) wprowadzonej z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537, z późniejszymi zmianami), w miejsce obowiązującej do 30 VI 2010 r.

9. **Liczby względne (wskaźniki, odsetki)** obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

10. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

11. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

12. **Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania i zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.**

13. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

– **private sector** – grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

5. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of employed persons**, and, unless otherwise indicated, include entities employing:

- up to 9 persons – small,
- from 10 to 49 persons – medium,
- more than 49 persons – large.

6. Data - unless otherwise indicated – are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

7. Data according to NACE Rev. 2 sections, divisions and groups are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

8. Data by group of occupations are shown according to the **Occupations and Specializations Classification**, compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08) introduced on 1 VII 2010 by the decree of the Minister of Labour and Social Policy of 27 IV 2010 (Journal of Laws No. 82, item 537, with later amendments), replacing the classification valid until 30 VI 2010.

9. **Relative numbers (indices, percentages)** are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

10. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

11. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

12. **Due to the electronic method and rounding of data processing, in some cases sums of components can slightly differ from the amount given in the item “total”.**

13. Some names used in the publication have been abbreviated and signed “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2

sekcje
sections

Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

działy
divisions

Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo <i>Crop and animal production, hunting</i>	Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową <i>Crop and animal production, hunting and related service activities</i>
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania <i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej	Wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej
Produkcja wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych <i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali <i>Manufacture of metal products</i>	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń <i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi oraz ich naprawa	Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 (dok.)
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY
– NACE Rev. 2 (cont.)

działy (dok.)
divisions (cont.)

Handel hurtowy <i>Wholesale trade</i>	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi <i>Wholesale trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
Handel detaliczny <i>Retail trade</i>	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi <i>Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles</i>
Transport lądowy i rurociągowy <i>Land and pipeline transport</i>	Transport lądowy oraz transport rurociągowy <i>Land transport and transport via pipelines</i>
Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwo w zakresie informatyki <i>Computer programming and consultancy activities</i>	Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana <i>Computer programming, consultancy and related activities</i>
Działalność związana z turystyką <i>Tourism activities</i>	Działalność organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane <i>Travel agency, tour operator and other reservation service and related activities</i>
Utrzymanie porządku w budynkach i zagospodarowanie zieleni	Działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni

*
* *

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki można odnaleźć w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (“Methodologies and Classifications”).

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Kreska (-)	– zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero: (0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.</i>
Znak x	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak #	– oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistics.</i>
Kropka (•)	– zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak Δ	– oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do publikacji, ust. 13. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the publication, item 13.</i>
„W tym” “Of which”	– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma (,)	– used in figures represents the decimal point.

Skróty

Abbreviations

tys.	= tysiąc	m.in.	= między innymi
thous.	= thousand	i.a.	= among others
mln	= milion	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
r.	= rok	Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
zł	= złoty	nr (Nr)	= numer
tabl.	= tablica <i>table</i>	No.	= number
cd.	= ciąg dalszy	art.	= artykuł
cont.	= continued	Art.	= article
dok.	= dokończenie	poz.	= pozycja
cont.	= continued	ust.	= ustęp
np.	= na przykład	str.	= strona
e.g.	= for example	GUS	= Główny Urząd Statystyczny
tj.	= to jest	CSO	= Central Statistical Office
i.e.	= that is	EUROSTAT	= Urząd Statystyczny Wspólnot Europejskich <i>Statistical Office of the European Communities</i>
tzn.	= to znaczy	UE	= Unia Europejska
i.e.	= that is	EU	= European Union
itp.	= I tym podobne	WE	= Wspólnoty Europejskie
etc.	= and the like	EC	= European Communities

Uwagi metodyczne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1-6 opracowano na podstawie uogólnionych wyników reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**.

Od III kwartału 2012 r. do uogólniania wyników badania na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Ponadto nastąpiły zmiany metodologiczne, mające na celu dostosowanie populacji objętej badaniem do zaleceń Eurostatu. Od III kwartału 2012 r. poza zakresem badania pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym (tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania) 12 miesięcy lub więcej (do II kwartału 2012 r. było to powyżej 3 miesięcy).

Dane opublikowane w tym opracowaniu zostały ponownie przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólniania danych.

Dane prezentowane według grup wieku obliczane są w oparciu o dokładną datę urodzenia.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych (pracujących i bezrobotnych) oraz biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
- miały pracę, ale jej nie wykonywały:
  - z powodu choroby, urlopu macierzyńskiego lub wypoczynkowego,
  - z innych powodów, przy czym długość przerwy w pracy wynosiła:
    - do 3 miesięcy,
    - powyżej 3 miesięcy, ale osoby te były pracownikami najemnymi i w tym czasie otrzymywały co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia (od I kwartału 2006 r.).

2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Methodological notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1-6 were compiled on the basis of the generalised results of the **Labour Force Survey (LFS)**. Since the third quarter of 2012, the data on population of Poland aged 15 years and more coming from the balances compiled on the basis of the Population and Housing Census 2011 have been applied to generalise the survey results on the general population. Moreover, there have been some methodological changes aimed at adapting the population covered by the survey to the Eurostat recommendations. Since the third quarter of 2012, persons absent from the household for 12 months or longer, i.e. staying abroad or in collective accommodation establishments, have been excluded from the survey (until the second quarter of 2012, over 3 months).

Data presented in this publication have been recalculated in accordance with the new methodology and the new base for generalization of the results.

Data presented by age groups have been calculated on the basis of the exact date of birth.

2. The main criterion for dividing the population into economically active (employed and unemployed) and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for a job.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

1) **employed persons** are persons who during the reference week:

- performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (not receiving wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or a family-owned business outside agriculture,
- had work but did not perform it:
  - due to sickness, maternity leave or vacation,
  - due to other reasons, when the break in employment:
    - did not exceed 3 months,
    - exceeded 3 months, but these persons worked as paid employees and during that period received at least 50% of the hitherto remuneration (since the first quarter of 2006).

2) **unemployed persons** are persons aged 15-74 years who simultaneously fulfilled three conditions:

- were not employed during the reference week,
- during a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work during a 2-week period following the reference week.

The unemployed also include persons who found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

4. Ze względu na zaokrąglenia dokonywane przy uogólnianiu wyników reprezentacyjnego badania aktywności ekonomicznej ludności (BAEL), w tablicach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Pracujący

5. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

6. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
  - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych (z pewnymi wyłączeniami w latach 2002-2009 – patrz ust. 9),
  - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
  - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

7. Zatrudnieni są to pracownicy, z którymi stosunek pracy zawarto na podstawie umowy o pracę, powołania, mianowania, wyboru lub stosunku służbowego.

Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie

3. The **activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

4. Due to rounding-off of the Labour Force Survey (LFS) results, sum of components in tables can differ from the amount given in the item "total".

Employment

5. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (in regard to private farms in agriculture, etc.).

6. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relationship);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
  - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), i.e. working on private farms (of agricultural land up to 1 ha and more than 1 ha) as well as individual owners of livestock who do not own agricultural land (with some exceptions in years 2002-2009 – see item 9),
  - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
  - c) other self-employed persons, e.g. persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

7. Paid employees are persons employed on the basis of the labour contract, posting, appointment, election or service relation.

Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work shorter hours, e.g. due to hazardous conditions, or longer hours, e.g. property caretaker; **part-time paid employees** are persons who, in

pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

8. Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 XII** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

9. Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu w dniu 31 XII** w 2005 r. i 2009 r. wyznaczano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w 2005 r. i 2009 r. nie zaliczono osób pracujących:
  - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby,
  - b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadającymi użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

Dane o pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

10. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczenia na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

11. Do **osób wykonujących pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

12. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonywanych transakcji lub wartości wykonywanych usług).

accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

8. *Data concerning employment as of 31 XII are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the main workplace.*

9. *Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII were estimated in years 2005 and 2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 as well as Agricultural Census 2002 and, since 2010, on the basis of the Agricultural Census 2010.*

The employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

- 1) *in the years 2005 and 2009, the following were not included:*
  - a) *persons employed on farms of the agricultural land of more than 1 ha producing exclusively for their own needs,*
  - b) *persons employed on farms of the agricultural land of less than 1 ha (including individual owners of livestock who do not own agricultural land) producing exclusively or mainly for their own needs;*
- 2) *since 2010, all persons employed on these farms have been included, irrespective of the area of the agricultural land or destination of agricultural output (including producing exclusively or mainly for their own needs).*

Data regarding employed persons on private farms in agriculture since 2010 are not strictly comparable to those for previous years.

10. *Data regarding employees hired on the basis of an employment contract concern:*

- 1) *the employment as of 31 XII of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees;*
- 2) *the average paid employment – full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.*

11. *Outworkers are persons who are bound by a contract defining the scope of activities to be performed for the entity providing the work which is performed outside its premises.*

12. *Agents are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities which the scope of activity is described in the agreement.*

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commission wages and salaries in the form of sales commission (wages and salaries of these persons depend on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przejmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałtowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

13. Informacje zawarte w tabl. 4(10)-16(22) nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

14. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i z urlopów bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

15. Dane o **absolwentach podejmujących pierwszą pracę** dotyczą pełnozatrudnionych (bez sezonowych i zatrudnionych dorywczo).

16. Informacje zawarte w tabl. 17(23)-23(29) opracowano na podstawie badania **popytu na pracę**. Badanie to ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone;
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy;
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from the entity activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or as a percentage of turnover.

13. *Data in tables 4(10)-16(22) do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.*

14. *Information regarding labour turnover concerns full-time paid employees and, since 2009, seasonal and temporary employees. These data concern the number of hires and the number of terminations, but not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons, as one person may change work several times during a year.*

Hired persons are persons taking up the first or subsequent job. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved by either the employee or the employer (including group dismissals), retirees, pensioners due to an inability to work, persons who left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of parental leave, unpaid leave or rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from parental leave and from unpaid leaves (or the number of terminations less the number of persons granted parental leave) during a survey year to the number of full-time paid employees as of 31 XII from the year preceding the surveyed year.

15. *Data regarding school leavers taking up first job concern full-time paid employees (excluding seasonal and temporary employees).*

16. *Data in tables 17(23)-23(29) were compiled on the basis of the survey on demand for labour. This is a sample survey which covers entities of the national economy employing 1 or more persons.*

Job offers comprise jobs created due to labour turnover or newly established fulfilling simultaneously three criteria:

- 1) *they were actually free to be taken on the reporting day;*
- 2) *employer made attempts to find persons willing to take a job;*
- 3) *in case of finding adequate persons, the employer would be ready to employ them immediately.*

Newly created jobs are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established entities.

Bezrobocie rejestrowane

17. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych (do 2006 r. – wieczorowych, zaocznych lub eksternistycznych), zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna – 65 lat;
- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
- 4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
- 5) nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- 6) nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- 7) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;
- 8) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 9) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego;
- 10) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego;
- 11) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

18. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Registered unemployment

17. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (Journal of Laws No. 99, item 1001 with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person not employed and not performing any other kind of paid work, who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme (until 2006 – in the evening, weekend and extra curriculum education system), looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, proper to his/her permanent stay, if he/she fulfilled among others, the following conditions:

- 1) is 18 or more;
- 2) is less than 60 (women) or less than 65 (men);
- 3) did not acquire the right to retirement pay or pension resulting from inability to work, family pension, pension due to training, social pension, does not receive: a pre-retirement benefit or allowance, a rehabilitation benefit, a sick and maternity benefit or a benefit in the amount of a maternity benefit;
- 4) is not owner or holder (sole or dependent) of agricultural real estate with an area of arable land exceeding 2 convertible ha;
- 5) is not subject to retirement and pension insurance from full-time work due to being a spouse or a member of an agricultural household with an area of arable land exceeding 2 convertible ha;
- 6) is not entered in the register rolls of economic activity or is not subject, on the basis of separate regulations, to compulsory social security or retirement provision, excluding social insurance of farmers;
- 7) is not temporarily under arrest or not serving a prison sentence;
- 8) does not receive monthly income of the amount exceeding half of minimal remuneration for work; excluding income generated from interests or other income generated from money gathered on bank accounts;
- 9) does not receive, on the basis of the regulation concerning social welfare, a permanent social benefit;
- 10) does not receive, on the basis of regulations concerning family allowances, nursing allowance;
- 11) does not receive training allowance after the termination of employment.

18. **The registered unemployment rate** is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Stopę bezrobocia rejestrowanego podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych: dla 2005 r. i 2009 r. na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, a od 2010 r. na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2002. Dane od 2010 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie.

19. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późniejszymi zmianami). Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 VIII 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 IV 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – Dz. U. Nr 120, poz. 1252).

Warunki pracy

20. Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości; przy czym:

- 1) dane obejmują zatrudnionych w jednostkach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwłókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

The unemployment rate is given considering employed persons on private farms in agriculture (as part of the economically active civilian population) estimated: for 2005 and 2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 and the Agricultural Census 2002 and since 2010 on the basis of the results of the Agricultural Census 2010. Data since 2010 are not strictly comparable to those for previous years.

19. Information concerning Labour Fund expenditures are given according to Law dated 20 IV 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (Journal of Laws No. 99, item 1001, with later amendments). Pre-retirement benefits and allowances since 1 VII 2004 have been financed from Social Insurance Fund state budget (on the basis on the Law dated 30 IV 2004 on pre-retirement benefits – Journal of Laws No. 120, item 1252).

Working conditions

20. Information regarding persons working in hazardous conditions caused by factors harmful to health is compiled on the basis of reports, wherein:

- 1) data concern persons employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific and technical activities (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in the scope of rental and leasing activities; travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope of human health activities); other service activities (in the scope of repair of computers and personal and household goods);
- 2) data concern persons exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold micro-climate, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

21. Maszyny szczególnie niebezpieczne, to przede wszystkim maszyny wymienione w załączniku IV do Dyrektywy 2006/42/WE wprowadzonej ustawą z dnia 21 października 2008 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla maszyn (Dz. U. nr 199, poz. 1228).

Przy ustaleniu zagrożeń należy korzystać z Polskiej Normy PN-80/Z-08052. Ochrona Pracy. Niebezpieczne i szkodliwe czynniki występujące w procesie pracy.

22. Osobozagrożenia jest to suma działających na pracownika szkodliwych czynników. Jeżeli na każdego pracownika działa tylko jeden czynnik szkodliwy, wówczas suma osobozagrożeń jest równa liczbie osób narażonych na czynniki szkodliwe.

23. Świadczenia z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub szczególnie uciążliwych dotyczą:

- 1) posiłków profilaktycznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 279), wydawanych nieodpłatnie w ramach dożywiania specjalnego, pracownikom zatrudnionym stale przy pracach szczególnie szkodliwych dla zdrowia, wykonującym stale ciężkie lub uciążliwe prace na otwartej przestrzeni w okresie zimowym, inne prace narażające organizm na nadmierne ochłodzenie, jak również wykonującym prace w szczególnie trudnych warunkach,
- 2) napojów w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 r. w sprawie profilaktycznych posiłków i napojów (Dz. U. z 1996 r. Nr 60, poz. 279),
- 3) innych środków odżywczych wydawanych pracownikom na podstawie branżowych układów pracy lub innych przepisów,
- 4) dodatków pieniężnych wypłacanych pracownikom wykonującym pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia lub uciążliwych, jeżeli odpowiednie przepisy przewidują możliwość ich wypłacenia,
- 5) skróconego czasu pracy, tj. krótszego od ustawowego czasu pracy w danej grupie zawodowej,
- 6) dodatkowych urlopów (płatnych),
- 7) innych uprawnień, np. możliwość wcześniejszego, niż ogólnie przyjęto, przejścia na emeryturę.

24. Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych są to należne pracownikom, którzy doznali uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, a także członkom rodzin pracowników zmarłych wskutek takiego wypadku lub choroby, wypłaty:

- 1) odszkodowań z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu lub śmierci pracownika,
- 2) odszkodowań za przedmioty utracone lub uszkodzone wskutek wypadku przy pracy.

25. Ocena ryzyka zawodowego – to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

26. Stanowisko pracy – miejsce, w którym pracownik wykonuje czynności zawodowe stale lub okresowo (PN-ISO 4225Ak:1999).

21. Particularly dangerous machinery comprises mainly machines mentioned in appendix IV to Directive 2006/42/EC (Directive adopted by the regulation of the Minister of Economy, Labour and Social Policy dated 21 October 2008 on the Fundamental Requirements of Machines and Elements of Safety, Journal of Laws No. 199, item 1228).

When identifying hazards, Polish Norm PN-80/Z-08052. "Work protection. Hazardous and harmful factors occurring in the work process" should be applied.

22. Person-hazards consist of the total amount of all hazardous factors influencing a worker. If there is only one hazardous factor per every person, the total of person-hazards amounts to the total number of the persons working in hazardous conditions.

23. Benefits due to work in hazardous or particularly strenuous conditions comprise:

- 1) prophylactic meals according to Council of Ministers regulation of 28 May 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws 1996 No. 60, item 279), strengthening free meals, served within the range of special nourishment for the employed permanently performing work particularly hazardous for health, permanently maintaining hard or strenuous outdoor work in winter, performing other work exposing body to overcooling as well as for people performing work in particularly hard conditions,
- 2) drinks according to Council of Ministers regulation of 28 May 1996 concerning prophylactic meals and drinks (Journal of Laws 1996 No. 60, item 279),
- 3) other nourishment served on the basis of branch labour agreements or other regulations,
- 4) monetary benefits paid for work in hazardous or strenuous conditions providing that adequate regulations allow for such payments,
- 5) shorter working hours, i.e. shorter than regular working hours for a given occupational group,
- 6) additional vacation (paid),
- 7) other benefits, e.g. earlier retirement.

24. Compensations for injuries and occupational diseases are payments due to employees who lost their health as a result of occupational accident or occupational disease or to family members of employees who died because of such accident or disease. They include:

- 1) compensations for permanent or long-duration loss of health or death of employee,
- 2) compensations for things lost or damaged because of occupational accident.

25. Evaluation of occupational risk is a complex estimation of combination of possibility of bodily injury occurrence or health status worsening as well as seriousness of these events, in dangerous situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.

26. Work station – a place where an employee performs occupational activities on permanent or temporary basis (PN-ISO 4225Ak:1999).

Wypadki przy pracy

27. Informacje o **wypadkach przy pracy** obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy niezależnie od tego, czy wykazana została niezdolność do pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych. Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy. Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby poszkodowanej w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

28. Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawiania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- w czasie podróży służbowej,
- podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony,
- przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za wypadek przy pracy uważa się również nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) pełnienia mandatu posła lub senatora, pobierającego uposażenie;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) odbywania – na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy lub inny podmiot kierujący – szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;

Accidents at work

27. Information regarding **accidents at work** include all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work, regardless of proved inability to work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concern only civilian employees. Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work. Accidents at work on private farms in agriculture were compiled on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

28. **Accident at work** is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance against accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- during a business trip,
- during a training within the scope of common self-defence,
- when performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident causing injury or death, which happened within the term of accident insurance, in the cause of:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work during serving the sentence of imprisonment or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate who receive salaries;
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;
- 5) doing – on the basis of appointment issues by powiat labour office or other supervising entity – a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;
- 6) performance of work by members of agricultural producers' cooperatives, agricultural farmers' cooperatives and by other persons treated equally to members of cooperatives, for the benefit of these cooperatives;

- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

29. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zszpecenie lub zniekształcenie ciała.

30. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

31. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków. **Wydarzenie będące odchyleniem od stanu normalnego** jest to wydarzenie niezgodne z właściwym przebiegiem procesu pracy, które wywołało wypadek. **Wydarzenie powodujące uraz** opisuje w jaki sposób poszkodowany doznał urazu (fizycznego lub psychicznego) spowodowanego przez czynnik materialny. Wydarzenia powodujące urazy od 2005 r. pogrupowane są zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

Wynagrodzenia

32. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Dane prezentowane w dziale nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 1(79), 3(81)-5(83) nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

- 7) *performance or cooperation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;*
- 8) *performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or cooperation at conducting them;*
- 9) *performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;*
- 10) *service supplementary forms of military service;*
- 11) *education at the National School of Public Administration by students who receive scholarships.*

29. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions or which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

30. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

31. Accidents at work are classified, i.a. according to **contact-mode of injury** which directly causes them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all short-comings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents. **Deviation describes** the event not in accordance with the appropriate course of the work process which caused an accident. **Contact-mode of injury** describes in what way the victim was injured (physically or psychically) by material agent. Contact-modes of injury since 2005 are grouped according to the EUROSTAT recommendation.

Wages and salaries

32. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for the performed work.

Data presented in this chapter do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Moreover in tables 1(79), 3(81)-5(83), they do not include employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government.

Components of wages and salaries comprised: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

33. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

34. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

35. Dane w tabl. 6(84)-10(88) opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2010 r. Dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę: wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Personal wages and salaries comprise, among others: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g. for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

33. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g. to journalists, film producers, radio and television programme producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees whose wages and salaries were converted into full-time paid employment.

34. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

35. Data in tables 6(84)-10(88) were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2010. Data concern paid employees who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including payments made for periods longer than one month calculated per one month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).

Analytical notes

Economic activity of the population

The results of the Labour Force Survey (LFS) conducted in 2012 in Pomorskie Voivodship show that in the group of people aged 15 years and older, the economically active population consisted of 950 thous. people, while the economically inactive population reached 762 thous. people (in 2011, 904 and 739 thous. respectively).

The economically active population consists of both employed and unemployed people. There were 859 thous. employed persons (827 thous. in 2011), which accounted for 50.2% of the total population aged 15 years and more (the national employment rate was the same). The population of unemployed people amounted to 91 thous. (5.3% of the total surveyed population), while the unemployment rate reached 9.6% (a year earlier, unemployment amounted to 76 thous. people, the unemployment rate was 8.4%).

Men prevailed among the economically active population, accounting for 55.8% of the total number of employed persons. Women represented 61.5% of the economically inactive population. However, male and female unemployment rates were equal.

The economic activity rate in 2012 accounted for 55.5% (in 2011 – 55.0%) and was higher in urban than in rural areas. The employment rate stood at 50.0% in urban and 50.5% in rural areas.

Employed persons

As of the end of 2012, the number of persons employed in the national economy in Pomorskie Voivodship (according to actual workplace) decreased by 0.4% and amounted to 741.1 thous. Employed persons in the voivodship accounted for 5.4% of the total number of employees in Poland (like a year earlier). In terms of the number of employees, pomorskie was ranked 9th, following mazowieckie, śląskie, wielkopolskie, małopolskie, dolnośląskie, łódzkie, lubelskie and podkarpackie voivodships. 569.6 thous. people were employed in the private sector (10745.0 thous. persons countrywide), which accounted for 76.9% of the total employment in the voivodship (respectively 77.6% countrywide). Like in the previous year, 171.5 thous. people were employed in the public sector (countrywide – 3105.5 thous. persons, a decrease of 1.9%). Men prevailed in the total number of employees – 52.7% (a decrease of respectively 0.7 and 0.4 percentage point on 2011) both countrywide and in the voivodship. Men had a definitely bigger share among workers in the private sector – 58.0%, while women were prevalent in the public sector – 64.9%. The largest share of employed persons in relation to the total number of employees in the voivodship occurred in manufacturing (19.0%), trade; repair of motor vehicles (16.5%), agriculture, forestry and fishing (9.0%) and education (8.9%). Persons employed on the basis of a labour contract accounted for 77.7 % of the total employment by employment status (countrywide – 72.4%).

As of the end of 2012, business entities employing more than 9 persons (excluding persons employed in private farms in agriculture; according to the actual workplace and the type of activity) reported a total of 495.2 thous. employed persons, 65.4% of whom in the private sector (by 0.1 percentage point more than a year earlier). Women's participation in the total number of workers was 50.5% (an increase of 0.9 percentage point on 2011). The private sector concentrated 28.0% of all working women, whereas the public sector – 22.5% respectively.

In Pomorskie Voivodship in 2012, full-time employees in their main workplace (by the entity seat; excluding units employing up to 9 people) accounted for 91.1% of the total number of employees (in 2011 – 91.3% respectively), whereas part-time employees made up 7.7% (in 2011 – 7.6%). In the public sector, as compared with 2011, the number of full-time employment decreased by 1.2%, while the part-time employment decreased by 3.5%. In the private sector, there was a fall in the number of full-time employed persons (by 0.6%) and a 5.6% increase in part-time workers.

Persons working at night, pensioners, disabled people and foreigners are separate groups of employed persons. At the end of 2012, as compared with 2011, an increase in employment was recorded among foreigners (by 146.9%) and night time workers (by 0.9%). A decline was noted in the numbers of the disabled and pensioners – by 0.7% and 10.5% respectively.

In 2012, employment fell by 2.9% in Pomorskie Voivodship in comparison with 2011. 12.0% of 85.2 thous. people who found employment were persons taking their first job, including 75.9% graduates. Women increased slightly to 36.6 thous., i.e. by 1.5%. The highest hire rate was recorded in the sections: administrative and support service activities (67.5%) and financial and insurance activities (37.1%). The lowest rate occurred in the sections: electricity, gas, steam and air conditioning supply (6.7%) and education (9.2%).

85.9 thous. terminations were recorded in the survey period, i.e. by 1.6% fewer than in 2011. 18.1% of dismissed persons were given a notice by the employer (in 2011, their share was 16.1%). The number of dismissed women in-

creased in the private sector by 1.3%, while in the public sector it decreased by 6.7%. The highest percentage of terminations was recorded in the sections which also recorded the highest employment rate: administration and support service activities (62.7%) and financial and insurance activities (40.8%). The lowest volumes were recorded in the sections: education (9.8%) and human health and social work activities (10.7%). Comparing the current situation with that of 2011, the number of graduates who took their first job in 2012 increased only in the case of general secondary schools – by 3.6%. Employment was smaller among the graduates of other types of schools – by 1.8% in higher education institution graduates, by 15.7% in post-secondary school and secondary vocational school graduates and by 13.4% – in basic vocational school graduates.

31.6 thous. entities participated in the survey on labour demand conducted at the end of the fourth quarter of 2012 in Pomorskie Voivodship (by 10.2% fewer than in 2011). 87.9% of those entities belonged to the private sector. Taking into account the number of employed people, 10.1% of the surveyed units were large entities, 24.2% – medium-sized and 65.7% – small units. The most numerous participants in the survey were units operating in trade; repair of motor vehicles – 30.6%, manufacturing – 13.8% and construction – 12.8%. The surveyed entities employed a total of 557.5 thous. people at the end of December 2012 (by 3.6% fewer than in 2011), 27.2% of whom 69.3% worked in the private sector. 54.1% of the employed persons worked in large entities, in medium-sized and 18.7% in small units. The most people were employed in manufacturing – 22.6% of the total number of employees, in trade; repair of motor vehicles – 16.3%, education – 12.9%, and construction – 7.7%.

0.9 thous. (i.e. 2.9%) of the total of 31.6 thous. surveyed entities recorded job vacancies at the end of the fourth quarter of 2012, 79.0% of which were private sector units. 83.1% of 2.3 thous. job vacancies (2.4 thous. in 2011) were reported in the private sector. Taking into account the company size, 41.7 vacancies were in large entities. Considering the entities by sector, the most vacancies were recorded in manufacturing (44.0%), trade; repair of motor vehicles (11.4%) and transportation and storage (7.7%). At the end of the fourth quarter of 2012, the most vacancies were also recorded in manufacturing (37.2%), in professional, scientific and technical activities (8.8%) and in accommodation and catering (7.0%).

During the period between the first and the fourth quarter of 2012, 26.4 thous. new jobs were created, by 9.3% fewer than a year earlier, 90.1% of which in the private sector. 21.3% of the new jobs were recorded in manufacturing (27.1% in the corresponding period of 2011), 18.0% in trade; repair of motor vehicles (in 2011 – 17.5%) and 15.4% in construction (15.9% respectively). Among the new jobs created in 2012, there were still 0.3 thous. vacancies at the end of the fourth quarter (in 2011 – 0.7%). The greatest difficulties in filling vacancies were reported in trade; repair of motor vehicles, information and communication and in administrative and support service activities. The newly created vacancies were intended primarily for professionals, plant and machine operators and assemblers and office workers.

21.3 thous. jobs were liquidated throughout the year 2012 (23.0 thous. in 2011), the most in the field of trade; repair of motor vehicles (24.5%), manufacturing (19.8%) and construction (18.8%).

Unemployment

The number of registered unemployed persons in powiat labour offices at the end of December 2012 amounted to 114.6 thous. people (including 62.8 thous. females). In terms of the number of the unemployed, Pomorskie Voivodship was the 7th in Poland. Fewer unemployed people were recorded in opolskie voivodship (51.8 thous.), lubuskie (60.6 thous.), podlaskie (68.7 thous.), świętokrzyskie (86.7 thous.), zachodniopomorskie (112.5 thous.) and warmińsko-mazurskie (113.2 thous.).

At the end of December 2012, the registered unemployment rate stood at 13.4% in Pomorskie Voivodship, like in the whole country. However, very high diversity of unemployment was noted in powiats. At the end of December 2012, the highest unemployment rate was recorded in nowodworski powiat – 30.9%, sztumski – 27.3% and malborski – 25.1%. Unemployment rate was the lowest in Sopot – 4.6%, Gdańsk – 6.3% and Gdynia – 6.5%.

At the end of December 2012, 92.6 thous. people were not entitled to unemployment benefit, accounting for 80.8% of all registered unemployed persons.

Most of the unemployed people were women. At the end of December 2012, the share of women in the total number of unemployed persons reached 54.8%. Most of them were registered in gdański powiat – 59.8%, in Gdynia – 57.9% and in wejherowski powiat – 57.2%. The lowest rates were recorded in pucki powiat – 51.1%, słupski powiat – 51.2% and the city of Słupsk – 51.4%. In terms of age groups, men outnumbered women only in the group of unemployed people aged 55 years and more, accounting for 65.7%.

Unemployment affects mainly young people. At the end of December 2012, the largest group of the unemployed were aged 25-34 years – 33.1 thous. (28.8% of the total number of unemployed persons).

Most of the unemployed persons registering in powiat labour offices are those with relatively low educational level. The two largest groups of the unemployed are people with basic vocational education, lower secondary and below (respectively 29.7% and 28.3% of the total number of registered unemployed persons at the end of December 2012). Both those groups accounted for 58.1% of the total registered unemployment. Unemployed women were characterized by a different structure of education than men. 50.6% of unemployed women had secondary or higher education, while the proportion of men with this educational level was 31.4%.

The number of persons who had been seeking job for more than 12 months amounted to 35.8 thous. as of the end of December 2012. They accounted for 31.2% of the total number of registered unemployed persons. Unemployment lasting longer than 12 months affects women more often. Over 36% of women registered in powiat labour offices at the end of December 2012 had been looking for a job for more than 1 year. The corresponding percentage of men was 24.9%.

In 2012, powiat labour offices in the voivodship registered 159.2 thous. persons. The most unemployed persons were registered in January (17.0 thous.), the fewest in April (10.2 thous.). A total of 123.0 thous. of the registered unemployed persons were people who had been in the labour office records before (their share in the total number of newly registered persons was 77.3%). 27.0 thous. newly registered people (16.9%) had not worked before.

In 2012, people excluded from the records of powiat labour offices amounted to 151.2 thous., including 75.1 thous. women. The most persons were deregistered in October – 17.8 thous., whereas the fewest in January – 9.1 thous. The most common cause of outflow from unemployment was taking up a job. In 2012, 65.0 thous. unemployed persons took up a job, i.e. 43.0% of the total number of persons deregistered from the records of powiat labour offices. The second most frequent reason of deletion from records was lack of confirmation of availability for work. In 2012, 48.8 thous. people did not confirm their availability for work, which accounted for 32.3% of the total number of removals from the register. The remaining causes of outflow from unemployment include: launching a training or internship with an employer – 13.7 thous. people, voluntary resignation from the status of the unemployed – 8.6 thous., obtaining pension rights – 1.4 thous., obtaining an allowance or pre-retirement benefit – 1.7 thous. persons each.

People in specific situation on the labour market are, among others, long-term unemployed persons whose share in the total registered unemployment stood at 45.6% at the end of December 2012 (52.3 thous. persons). Persons under the age of 25 years accounted for 20.6% of the total number of unemployed persons (23.6 thous. persons), while persons above 50 – 22.4% (25.7 thous. persons). 30.6% of the registered unemployed persons (35.1 thous.) did not have professional qualifications, 10.6% were single parents bringing up small children (12.2 thous.) and 6.1% were disabled persons (7.0 thous.).

At the end of December 2012, there were 122 registered unemployed foreigners (including 86.1% without a benefit right), most of whom were women – 61.5%.

The most effective form of preventing unemployment is referral for vocational training and employment in intervention works and public works. In 2012, as a result of powiat labour offices' assistance, 6.3 thous. people were referred to training courses, 2.6 thous. to intervention work, while 1.0 thous. to public works.

Powiat labour offices received 54.0 thous. job offers in 2012. At the end of December 2012, there were 102 people registered as unemployed to one job offer.

31 establishments reported notifications of redundancies at that time, which meant a dismissal of about 569 employees at the end of December 2012.

Labour Fund expenditures in the voivodship in 2012 amounted to PLN 396.5 million, of which PLN 213.2 million (53.8%) were allocated for unemployment benefits, while 2.6% and 1.1% of the total expenditure went to intervention works and public works respectively.

Working conditions

In 2012, the survey on working conditions covered 4.8 thous. units employing a total of 272.4 thous. people. 26.5 thous. of the surveyed population worked in hazardous conditions, which accounted for 9.7% of the employment in the surveyed establishments. In 2011, 27.5 thous. persons, i.e. 9.8% of the total working population respectively worked in hazardous conditions.

Territorial distribution of threats related to factors harmful and hazardous to health is strictly connected with infrastructure and concentration of enterprises. Considering the number of persons working in hazardous conditions (counted once in the predominant factor group), the hardest working conditions were recorded in Gdańsk, Gdynia and tczewski powiat. Nowodworski and sztumski powiats provided the most favourable conditions to employees. Fewer powiats than in 2011 recorded a rise in employment in hazardous conditions. Among 9 powiats of Pomorskie Voivod-

ship which recorded in 2012 an increase in the number of persons employed in hazardous conditions, kartuski powiat marked the smallest increase (2.3%), whereas słupski powiat – the biggest (by 30.6%).

The percentage of women working in hazardous conditions depends primarily on specifics of the workplace and its business profile. Working conditions of women did not change compared to previous years, one in six persons employed in hazardous conditions is a woman.

An important measure indicating the scale of employment in hazardous conditions is the ratio of people employed in hazardous conditions to 1,000 employees of the surveyed population. The analysis of harmful and dangerous to health factors shows that the most hazards in 2012 occurred in units operating in manufacturing where this ratio accounted for 151.6 thous. (156.0 in 2011), followed by entities engaged in water supply, sewerage, waste management; remediation (136.1 and 130.7 respectively) and transportation and storage (124.4 and 129.8). The highest ratio of women employed in hazardous conditions was recorded in human health care and social work activities – 30.3 (in 2011 – 38.4), in professional, scientific and technical activities – 29.3 (in 2011 – 30.3) and in manufacturing – 22.3 (in 2011 – 22.4).

Like in the previous years, most threats to health and life were caused by working environment factors. In 2012, Pomorskie Voivodship recorded a decline in person-hazards which amounted to 32.8 thous. (in 2011 – 33.7 thous. respectively) as of 31 December 2012. 19.9 thous. of these hazards, i.e. 60.4% (in 2011 – 20.6 thous.) were caused by working environment factors. Hazards related to strenuous work occurred in 9.0 thous. cases (27.2% of the total person-hazards), whereas 4.1 thous. persons were exposed to mechanical hazards related to operating dangerous mechanisms (12.3% respectively).

In 2012, 15.7 thous. people (counted once in the predominant factor group), i.e. 5.8% of all employees in the surveyed units of Pomorskie Voivodship, were exposed to hazards related to working environment, by 0.8 thous. people fewer (0.1%) than in 2011. A detailed analysis of factors harmful and hazardous to health shows that noise was definitely the most common hazard related to working environment, endangering about 12 thous. persons (60.2% of person-hazards related to working environment). The next hazard, although not as significant, were industrial dusts to which 2.6 thous. persons were exposed (13.2 % respectively). The third most frequently occurring hazard were chemical substances – 1.4 thous. persons exposed (6.8%).

10.6 thous. person-hazards related to working environment factors were eliminated or reduced during the survey period. Simultaneously, 3.8 thous. new person-hazards emerged or were discovered.

Hazards related to strenuous work were the second largest group of agents harmful to employees in Pomorskie Voivodship in 2012. 7.1 thous. people (counted only once in the predominant factor group), i.e. 2.6% of all surveyed employees, were exposed to hazards related to strenuous work. In comparison with 2011, 2.2 thous. person-hazards related to strenuous work were liquidated or reduced, while 0.9 thous. new person-hazards emerged or were discovered.

In 2012, 3.8 thous. people in the voivodship worked in hazardous conditions related to operating dangerous mechanisms, i.e. 1.4% of the surveyed population. 1.0 thous. person-hazards were eliminated or reduced in this group, whereas 0.5 thous. person-hazards emerged or were newly discovered.

Collecting information on preventive measures related to job risk assessment also falls within the working conditions survey. In Pomorskie Voivodship in 2012, such assessment was carried out for 89.4 thous. workers in 58.4 thous. workstations.

During the survey period, occupational risk pertaining 42.2 thous. employees in 27.3 thous. workstations was eliminated or reduced, due to applying technical, organizational and personal protective equipment. The figure was by 13% bigger than in 2011. Like in the previous year, the greatest number of such workstations were recorded in manufacturing – 12.5 thous. (45.6%), in trade; repair of motor vehicles – 4.8 thous. (17.6%) and construction – 3.7 thous. (13.8%).

The predominant group of measures used to eliminate or reduce occupational risk was personal protective equipment applied in 14.5 thous. workstations. Organisational measures were applied in 13.4 thous. workstations, while technical measures – in 8.9 thous. workstations respectively. In the case of persons working in these stations, more than one type of measure to eliminate or reduce occupational risk were used.

The working conditions survey provides information about the number of people who benefited from employee entitlements arising from working in strenuous and harmful to health conditions. In 2012, the most common type of benefits for working in strenuous and harmful to health conditions were prophylactic drinks and meals which in mid-December 2012 accounted for 48.6% and 25.1% of total benefits. The highest percentage of monetary benefits (47.1%) and benefits paid for working in special conditions or special capacity (52.9%) was recorded in industry. 82.6% of the persons benefiting from additional leave worked in transportation and storage. In contrast, shorter working hours were the prevalent benefit in human health and social work (59.6%).

In comparison with 2011, both the number and amount of benefits paid due to working in harmful and strenuous conditions decreased. The number of benefits paid due to accidents at work and occupational diseases reached 1.8 thous. in

2012 (in 2011 – 2.3 thous.). The costs of these benefits stood at PLN 6043.8 thous. (in 2011 – PLN 6846.7 thous. respectively), of which 75.6% was recorded in private sector establishments. The highest cost of benefits was recorded in industry (PLN 3227.3 thous.), whereas the lowest – in other service activities – PLN 4.0 thous.

The highest average cost of damages (PLN 8717.4 per one benefit) paid due to accidents at work and occupational diseases occurred in the section electricity, gas, steam and air conditioning, while the lowest in the section information and communication – PLN 2112.5 respectively. Most sections recorded an increase in average cost of damages in comparison with 2011.

Benefits for accidents at work accounted for 96.7% of the total damages and were allocated 90.8% of the amount paid.

Accidents at work

Information on accidents at work derived from statistical reports of occupational accident provide data on the size and causes of the accident, victims, dangerous, harmful or burdensome factors causing accidents as well as on health effects.

In 2012, 5670 accidents at work and accidents treated equally to accidents at work were recorded in Pomorskie Voivodship, 73.2% of which in the private sector. The number of accidents decreased by 9.5% in relation to 2011. The most accidents occurred in industry – 39.1%, including 441 accidents in manufacture of food products, 289 in manufacture of other transport equipment, 279 – in manufacture of metal products and 144 in manufacture of wood, cork, straw and wicker products. Like in 2011, mass accidents accounted for 0.4% of all accidents in the voivodship. 5702 people were injured (countrywide – 91000 people) in the confirmed accidents at work, including 52 persons in mass accidents (85 persons a year earlier, a decrease of 38.8%). The injured persons recorded in Pomorskie Voivodship accounted for 6.3% of the total number of accident victims nationwide (a decrease of 0.2 percentage point on the previous year). In terms of the number of people injured at work, Pomorskie Voivodship was ranked fifth, following śląskie, wielkopolskie, mazowieckie and dolnośląskie voivodships. The fewest persons were injured in accidents in świętokrzyskie, podlaskie, opolskie and lubuskie voivodships.

Like in the previous year, the most victims of accidents were employed in the private sector (73.2%). Considering cities with powiat status, the most were recorded in Gdańsk (27.1%) and Gdynia (10.3%), while the fewest – in nowodworski powiat (0.7%). The accumulation of accidents corresponds to infrastructure and density of territorial distribution of enterprises.

In comparison with 2011, the number of people injured in serious accidents increased by 18.9%, whereas their number fell in the case of fatal and light accidents by, respectively, 6.9% and 10.0%. 27 persons died in accidents at work in the previous year (0.5% of the total number of victims in the voivodship). Most people injured in accidents at work in Pomorskie Voivodship worked at establishments (local units) employing 1 to 249 persons (66.3%), where the victims of accidents with fatal outcomes accounted for 66.7% of the total fatalities.

In 2012, the most victims of accidents at work were recorded in units belonging to the sections: manufacturing (35.5%), trade; repair of motor vehicles (11.4%), construction (9.2%), transportation and storage (8.9%), human health and social work activities (7.0%) and education (5.8%). In comparison with the previous year, the biggest increase in the number of persons injured at work occurred in the sections: accommodation and catering (by 30.7%), real estate activities (by 12.2%), financial and insurance activities (by 10.8%), water supply; sewerage, waste management and remediation activities (by 6.5%). The biggest decrease was recorded in units belonging to the sections: public administration and defence; compulsory social security (by 33.1%) and electricity, gas, steam and air conditioning supply (by 30.0%).

One of the most important aspects of the analysis of the circumstances of accidents at work is demographic and professional characteristics of people injured in these accidents. In 2012, as in previous years, more men had accidents at work (3773 men and 1929 women were injured). The share of men in the total number of persons injured in the voivodship decreased by 0.3 percentage point, as compared with the previous year (in 2011 this share was 66.5%). The majority of injured men worked in the private sector – 81.0% (an increase of 2.0 percentage points in relation to 2011). However, the share of women in the total number of persons injured increased by 0.3 percentage point (in 2011 – 33.5%) and like a year earlier, more than half of the women worked in the private sector (an increase of 4.7 percentage points compared to 2011 – to the level of 58.1%).

In 2012, the structure of accident victims by age groups was similar to 2011. The largest groups were persons aged 25-34 years (27.1%) and 45-54 years (23.6%). Like in 2011, the largest group of men were persons aged 25-34 years (28.9%) and 35-44 years (22.6%). However, women aged 45-54 years (27.8%) and 35-44 years (24.9%) prevailed among female victims of accidents. Fatal accidents occurred mostly in the age group 35-44 years (37.0%), while serious accidents among persons aged 25-34 years (31.8%). The percentage of young workers (under 18) in the total number of people injured in accidents remained unchanged at 0.3% compared to the previous year.

Like in 2011, people with up to 3 years work seniority were the most numerous among the victims of accidents – 45.9% of all accidents (in 2011 – 47.0%), including 28.5% (27.2% in 2011) of persons with up to 1 year seniority. There were 12 fatal accidents in the latter group (an increase of 3.0 percentage points on the previous year), which accounted for 44.4% of all accidents.

Considering the employment status, permanent full time employees prevailed among the injured – 63.7% of all injured persons (63.6% in 2011).

In 2012, like a year earlier, the following groups of occupations were the most hazardous: metal, machinery and related trades workers (13.0% of the total number of persons injured), food processing workers, wood treaters, manufacture of textiles and related trades workers (10.6%) and construction and related trades workers excluding electricians (7.3%). The greatest number of fatally injured persons was recorded in the groups of occupations: metal, machinery and related trades workers and in drivers and vehicle operators – each group 14.8% of the total number of victims of fatal accidents.

The most frequent types of injuries sustained in 2012 were: wounds and superficial injuries (40.3% of all injuries, in 2011 – 38.8%), dislocations, sprains and strains (22.9% and 23.3% respectively) and bone fractures (16.9% and 17.4%).

The most common activities causing accidents at work were: horizontal or vertical impact with or against a stationary object (27.1% of injured persons), being struck by object in motion; collision (20.0%) and contact with a sharp, coarse, rough object (18.5%).

Major events causing accidents were: incorrect employee action (56.8% of the total number of causes), inappropriate organization of work and workstation (9.5% respectively) and inappropriate condition of material agent (8.2%).

Among deviations which caused accidents at work, the most frequent were: slipping, stumbling, fall of persons 29.2% of all deviations (the injuries were mainly caused by material agents of the groups: buildings, constructions and their elements, surfaces – on, above, below the ground level – 55.1% of all factors in the group) and loss of control of a machine, means of transport, carried load, tool, object, animal – 18.7% (loss of control of a manual tool was the main material agent causing injuries in this group – 19.0% of all factors in this group).

Considering working environment of the accident, i.e. the place where the victims were at the moment of the accident, the most accidents in 2012 were recorded in construction sites, opencast quarries, opencast mines (42.4% of the total accident numbers, in 2011 – 42.2%), in offices, tertiary activity areas and schools, service establishments (21.7% and 21.4% respectively) and in public communication areas (11.3% and 11.6% respectively).

One of the consequences of accidents at work is the injured employees' absence from work. In 2012, the number of days of incapacity for work due to accidents amounted to 240.4 thous. (a 10.6% decrease in relation to 2011). The ratio per victim (excluding fatal accidents) was 42 days of incapacity for work (in 2011– 43 days).

Wages and salaries

In Pomorskie Voivodship, average monthly gross wages and salaries in the national economy in 2012 amounted to PLN 21528.8 million. They increased by 2.9% during the year. Average monthly gross wages and salaries increased both in the private and public sectors by 3.4% and 2.0% respectively, reaching the value of PLN 13596.6 million in the private sector and PLN 7932.2 million in the public sector.

In 2012, the average monthly gross wages and salaries in the national economy in Pomorskie Voivodship reached PLN 3455.09 and were by 4.2% above the previous year's value (PLN 3314.53). It was, however, lower than country-wide. Nationally, the average monthly gross wages and salaries stood at PLN 3530.47, i.e. by 3.7% up on the previous year. In the public sector in the voivodship, the average monthly gross wages and salaries were PLN 4141.40 (a year earlier PLN 4003.56), while in the private sector – PLN 3150.49 (PLN 3008.33 in 2011). In terms of average monthly gross wages and salaries, Pomorskie Voivodship was ranked 4th in the country after mazowieckie (PLN 4375.97), śląskie (PLN 3629.57) and dolnośląskie (PLN 3503.59).

The average monthly gross wages and salaries (excluding entities employing up to 9 persons and persons employed abroad, foundations, associations and other organizations) reached PLN 3696.89, by 3.6% more than in the previous year, yet by 1.3% below the national average. Monthly gross wages and salaries in the private sector stood at PLN 3442.08 – by 3.9% more than a year earlier. The average monthly gross wages and salaries in the public sector were by 20.3% higher than in the private sector. According to types of activity, the highest average monthly gross wages and salaries were recorded in mining and quarrying – PLN 6963.03, in electricity, gas, steam and air conditioning supply – PLN 6020.95 and in information and communication – 5701.58, whereas the lowest were noted in accommodation and catering – PLN 2353.99 and in administration and support activities – PLN 2444.68.

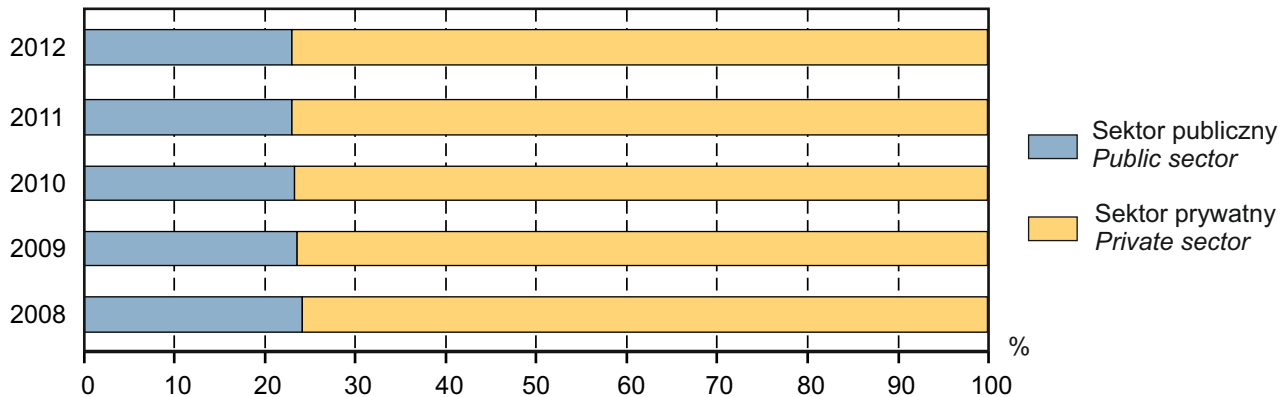

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY OWNERSHIP SECTORS

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

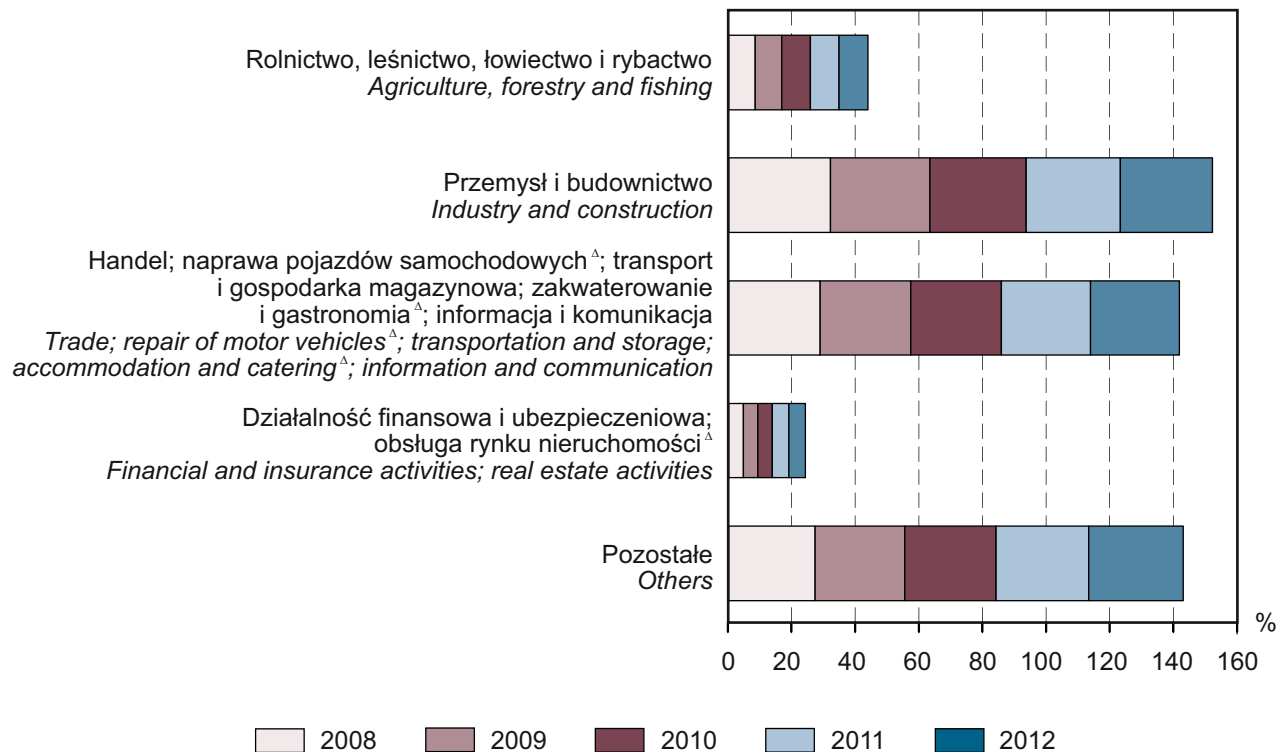
a By actual workplace and kind of activity.

STRUKTURA PRACUJĄCYCH^a WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF EMPLOYED PERSONS^a BY SELECTED SECTIONS

As of 31 XII

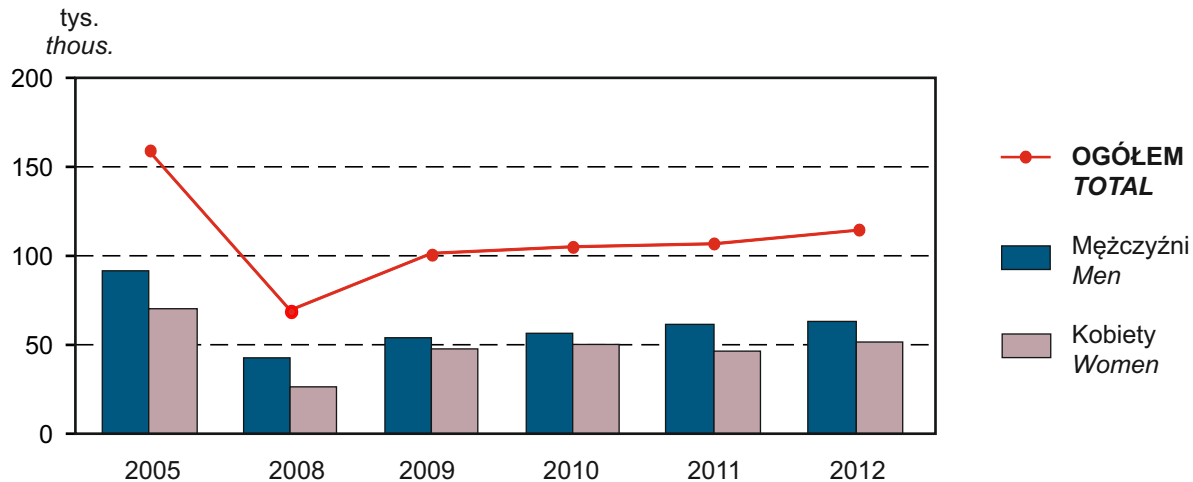
^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.
a By actual workplace and kind of activity.

BEZROBOCIE REJESTROWANE

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYMENT

As of 31 XII

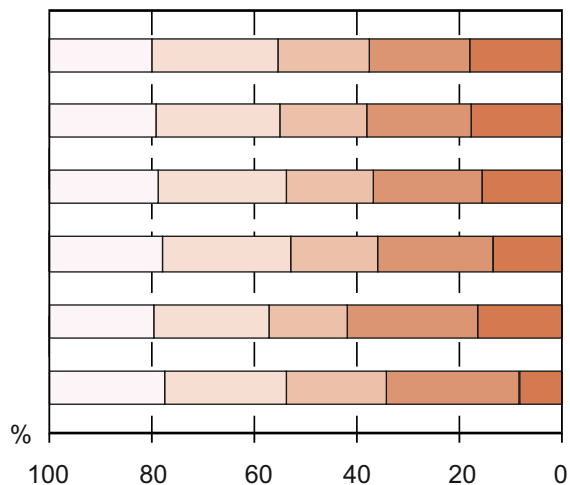
STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG PŁCI I WIEKU

Stan w dniu 31 XII

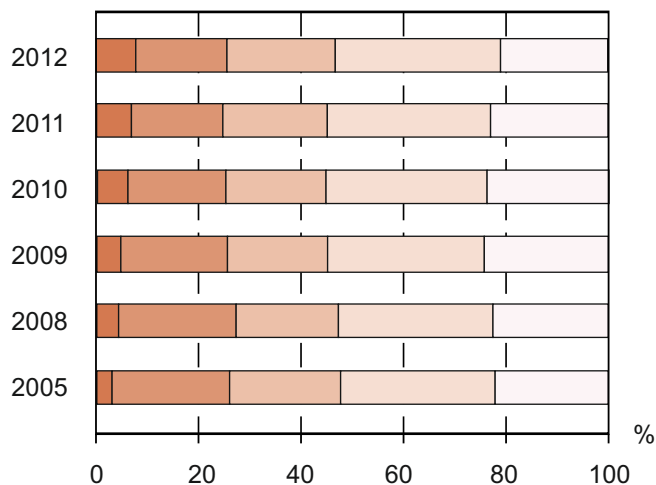
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND AGE

As of 31 XII

MĘZCZYŹNI
MEN

KOBIECY
WOMEN

W wieku: 24 lata i mniej
Aged: and less

25-34

35-44

45-54

55 lat i więcej
and more

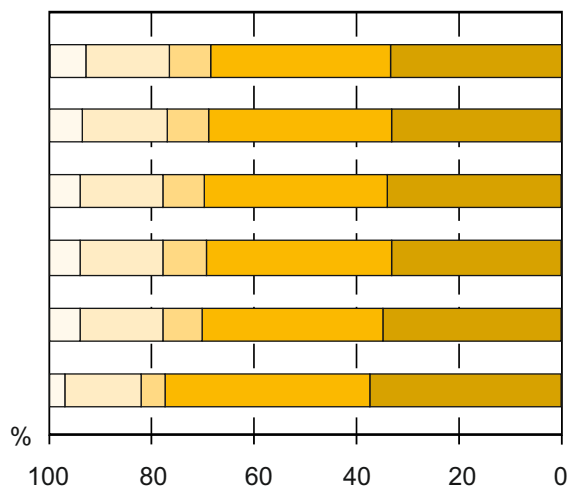
STRUKTURA BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH WEDŁUG PŁCI I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Stan w dniu 31 XII

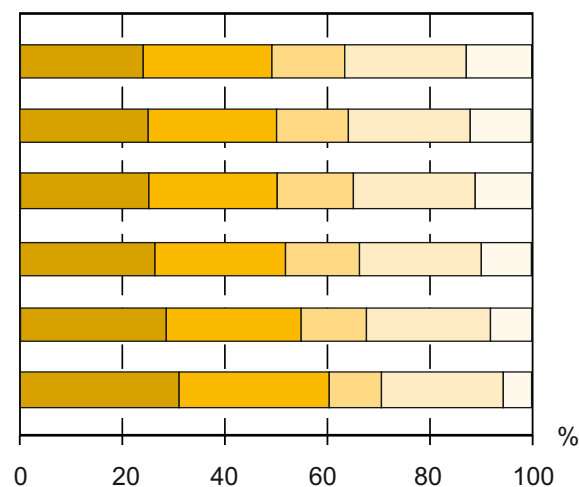
STRUCTURE OF REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY SEX AND EDUCATIONAL LEVEL

As of 31 XII

MĘŻCZYŹNI
MEN

KOBIECY
WOMEN

Wykształcenie:
Educational level:

- gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
lower secondary, primary and incomplete primary
- średnie ogólnokształcące
general secondary

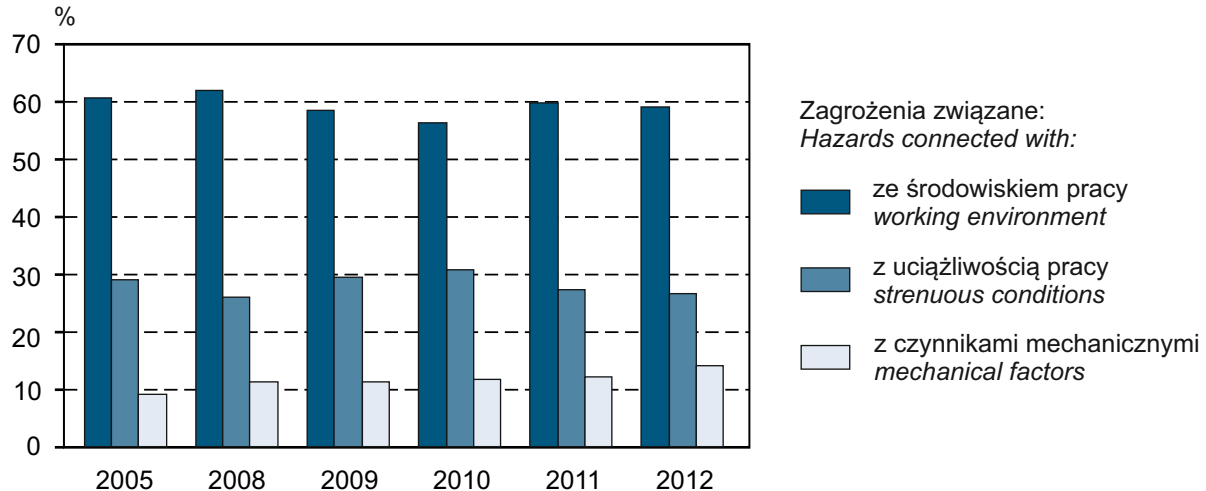
- zasadnicze zawodowe
basic vocational
- policealne i średnie zawodowe
post-secondary and vocational secondary
- wyższe
tertiary

STRUKTURA ZATRUDNIONYCH W WARUNKACH ZAGROŻENIA CZYNNIKAMI SZKODLIWYMI DLA ZDROWIA WEDŁUG GRUP ZAGROŻEŃ

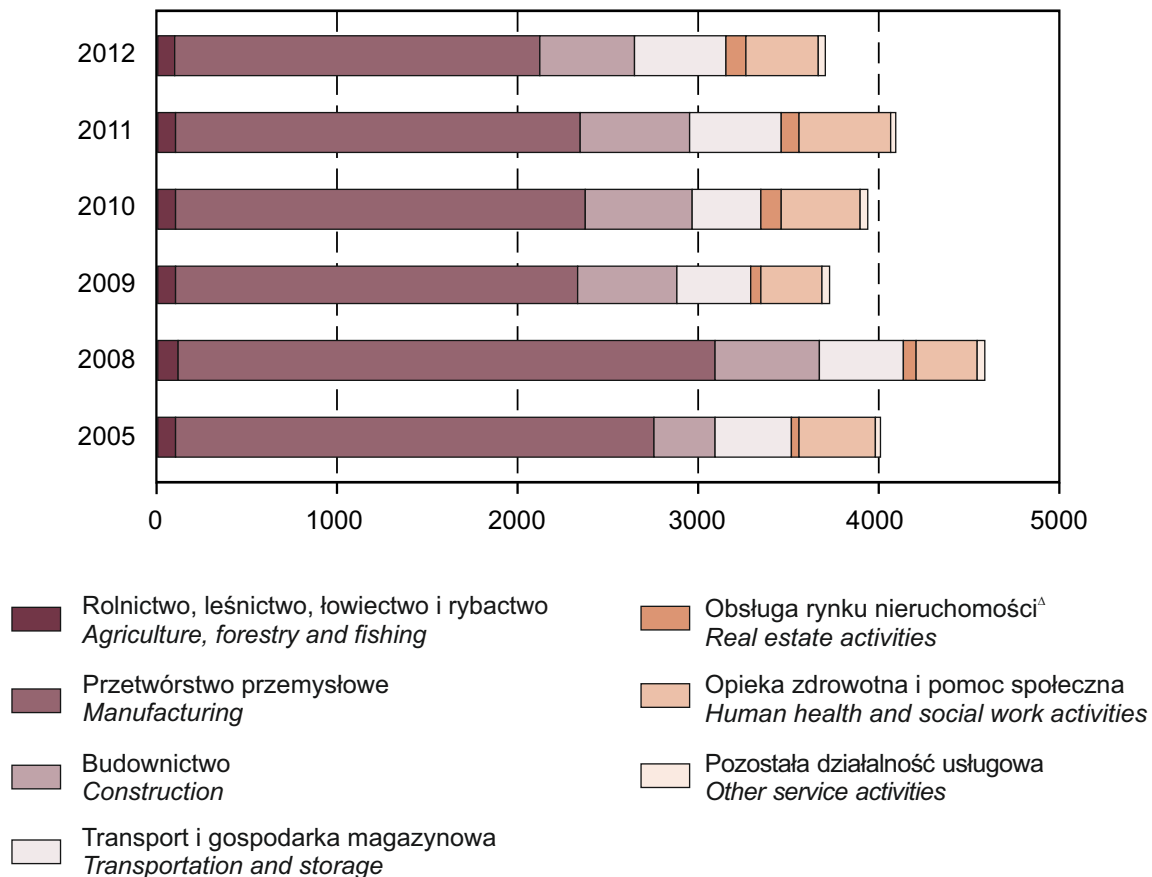
Stan w dniu 31 XII

STRUCTURE OF PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS CAUSED BY GROUP OF FACTORS

As of 31 XII

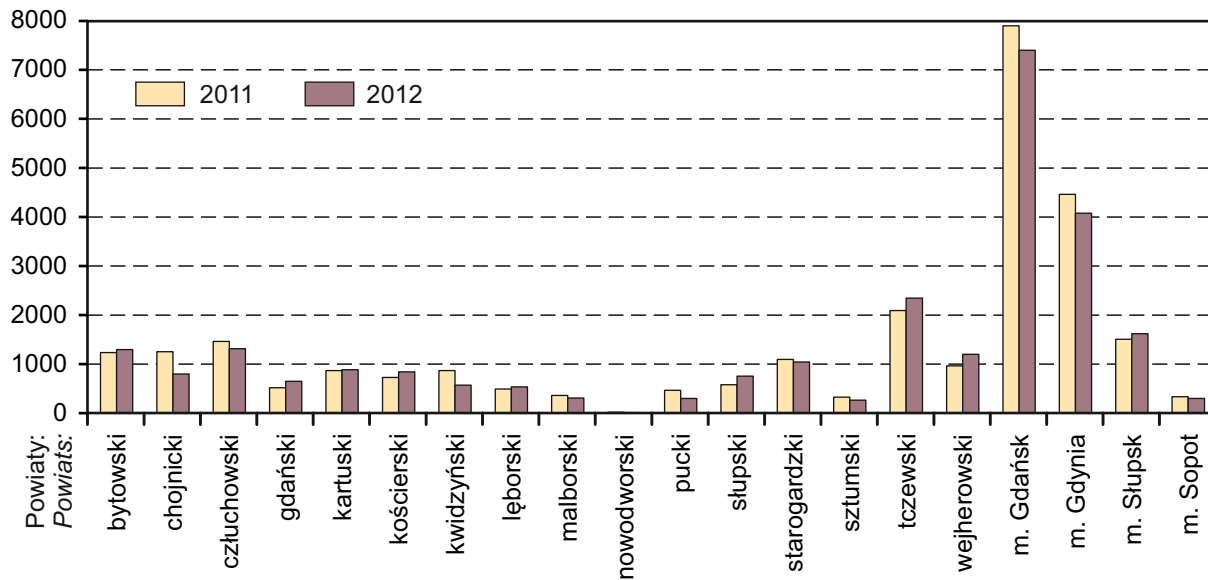
POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a WEDŁUG WYBRANYCH SEKCJI
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a BY SELECTED SECTIONS

^a Zgłoszone w danym roku; bez wypadków w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
^a Registered in a given year; excluding accidents in private farms in agriculture.

ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA, LICZENI JEDEN RAZ W GRUPIE CZYNNIKA PRZEWAŻAJĄCEGO WEDŁUG POWIATÓW

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS COUNTED ONCE ACCORDING TO PREDOMINANT FACTOR BY POWIATS

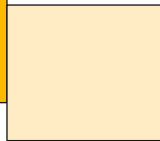
STRUKTURA CZYNNIKÓW ZWIĄZANYCH ZE ŚRODOWISKIEM PRACY W 2012 R.
STRUCTURE OF FACTORS RELATED TO WORKING ENVIRONMENT IN 2012

Substancje
chemiczne
*Chemical
substances*
6,8%

Wibracja
Vibration
6,4%

Mikroklimat zimny
Cold micro-climate
3,0%

Inne
Others
9,3%

Pyły
przemysłowe
Industrial dusts
13,2%

Mikroklimat gorący
Hot micro-climate
1,1%

Hałas
Noise
60,2%

STRUKTURA KOSZTÓW ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY ORAZ CHOROBY ZAWODOWYCH WEDŁUG SEKCJI

STRUCTURE OF COSTS OF BENEFITS FOR OCCUPATIONAL ACCIDENTS
AND DISEASES BY SECTIONS

